

Sosiaali- ja terveysvaliokunta
00102 Eduskunta

stv@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönne s-postitse 13.10.2022; Sosiaali- ja terveysvaliokunta perjantai 21.10.2022 klo 09.45 / HE 197/2022 vp / Lausuntopyyntö

HE 197/2022 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAEIKSI SOSIAALIHUOLTOLAIN JA TERVEYDENHUOLTOLAIN MUUTTAMISESTA SEKÄ NIIHIN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Kiitos mahdollisuudesta asiantuntijalausuntoon koskien HE 197/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaalihuoltolain ja terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi, joiden tavoitteena on parantaa mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalveluja. Esitetyt muutokset ovat oikean suuntaisia ja tarkoituksenmukaisia.

Työterveyslaitoksena huomiomme kiinnittyy siihen, että esityksestä puuttuu työterveyshuollon palvelujen näkökulma. Työterveyshuollon piirissä on Kelan tilaston mukaan noin 1,9 miljoonaa työkäistä. Työterveyshuollon mahdollisuudet ja resurssit edistää hallituksen esityksen tavoitteita jäävät huomiotta ja hyödyntämättä. Vastaavasti työterveyshuollon mahdollisuudet liittyä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuuteen ja hyödyntää palveluja työkäisten parhaaksi jää puolitiehen.

Pohdimme, onko esityksessä huomioitu työterveyshuollon lakisääteiset tehtävät sekä työterveyshuoltoa koskevien asetusten edellyttämä integraatio sosiaali- ja terveydenhuollon palvelukokonaisuuteen:

- Työterveyshuoltolaki 2001/1383 1 luvun, 1 § mukaan työterveyshuollon tulee edistää yhteistoimin työntekijöiden terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä työuran eri vaiheissa. Tähän sisältyy mm. mielenterveyden häiriöiden sekä päihdeongelmien varhainen tuki sekä psykososiaalisen tuen anto työntekijöille.
- Asetuksessa hyvästä työterveyshuoltokäytännöstä 708/2013 2 §, todetaan, että työterveyshuollon on tehtävä työpaikan tarpeista lähtevää, suunnitelmallista ja moniammatillista yhteistyötä perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja kuntoutuksen kanssa. Asetus edellyttää kiinteiden hoito- ja kuntoutusketjujen rakentamista riippumatta palvelujen järjestämistavasta.
- Työterveyshuollon rooli työntekijöiden työssä selviytymisen seurannan ja edistämisen sekä kuntoutukseen ohjaamisessa on asetukseen 708/2013 8§ kirjattu velvollisuus. Myös mielenterveyden ja päihteiden käytön ongelmassa asetukset edellyttävät työterveyshuollon tiivistä yhteistyötä hoidosta ja kuntoutuksesta vastaavien tahojen kanssa.

Työkäisten mielenterveys- ja päihdepalveluihin liittyen on tunnistettu ongelmia erityisesti hoidon jatkuvuudessa. Kun työsuhteessa oleva henkilö siirtyy työvoiman ulkopuolelle, hänen mielenterveytensä tai päihteiden käytön hoidon jatkuvuus voi vaarantua ja henkilö jää ns. harmaalle alueelle.

Hallituksen esityksestä puuttuu kokonaan työpaikkoja koskevat kriisitilanteet. Työterveys-huolto on näissä tilanteissa ensisijainen psykososiaalisen tuen antaja työssä oleville.

Sosiaali- ja terveysministeriön toteuttamassa Työelämän mielenterveysohjelman eri hankkeissa kehitetään malleja ja välineitä mielenterveyttä tukevaan työterveysyhteistyöhön. Hankkeiden kehittämistyö ja työterveyden rooli mielenterveyden edistämisessä tulisi huomioida hallituksen esityksessä.

Valtakunnallisissa hankkeissa, kuten TYÖOTE (Vastuullinen työkyvyn tuki) ja MYÖTE (Mielen-terveyttä ja työkykyä mielenterveysosaamista kehittämällä ja alueellista yhteistyötä teke-mällä) kehitetään parhaillaan toimivia palveluketjuja perusterveydenhuollon, erikoissairaan-hoidon ja työterveyshuollon välillä. Kehitteillä olevat integratiiviset toimintamallit olisivat tarkoituksenmukaisia huomioida hallituksen esityksessä.

Antti Koivula
pääjohtaja

Eija-Maria Gerlander
vanhempi asiantuntija

Lisbeth Forsman-Grönholm
erikoislääkäri